

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO KYBERNETIKU A INFORMATIKU (ČSKI) Zpráva o činnosti za léta 1997 - 1999

Tato zpráva je jen velmi stručným a v níže uvedeném smyslu záměrně neúplným pokusem o zhodnocení činnosti České společnosti pro kybernetiku a informatiku za období od poslední valné hromady pořádané dne 30. 1. 1997. Vzhledem ke značné obtížnosti úkolu podat takovou zprávu jako kolektivní názor předsednictva nebo dokonce hlavního výboru Společnosti jsem se takového pojetí této zprávy vědomě předem vzdal a dovolil jsem si zprávu koncipovat jako osobní a nutně subjektivní pohled na poslední tři roky existence Společnosti. Jakýmkoliv jiným názorům jakéhokoliv stupně závažnosti, zásadními koncepčními výhradami počínaje a lokálními korekcemi konče, se nejen nevyhýbám, ale o jejich prezentaci v následující diskusi přímo úpěnlivě prosím. Výše zmíněná neúplnost této zprávy pak spočívá v tom, že se nezabývá podrobněji nejvýznamnější a v mnoha ohledech nejnáročnější aktivitou ČSKI v uplynulém období na poli organizačním, totiž zapojením Společnosti do celoevropského projektu ECDL (European Computer Driving Licence), kde ČSKI převzala úlohu odborného garanta úrovně při realizaci tohoto projektu v České republice. O zapojení Společnosti do projektu ECDL pojedná podrobněji následující zpráva místopředsdkyně ČSKI prof. O. Štěpánkové, která má o současný nadějně se rozvíjející stav celé akce největší zásluhy; prosím vás proto, abyste její zprávu pokládali za integrální část této zprávy o činnosti ČSKI.

Během uplynulých tří let došlo k další stabilizaci a krystalizaci změn ve světě kolem nás, zahájených před deseti lety, a jestliže před minulou valnou hromadou bylo hlavním úkolem ČSKI uvědomit si, jaké problémy a úkoly z toho pro Společnost vyplývají, v uplynulém období byla ČSKI nucena pokusit se problémy spojené s hledáním postavení Společnosti v nových poměrech aktivně řešit. Jedinou alternativou by totiž byly vážné pochybnosti o samém smyslu existence ČSKI. Jak již bylo připomenuto při více příležitostech, toto hledání místa pro ČSKI se dalo a děje v situaci, kdy padla různá byrokratická omezení, která sice činnost Společnosti v řadě směrů omezovala, ale současně jí v jiných ohledech zajišťovala pohodlné monopolní postavení. Dnes je ČSKI vystavena nelítostné soutěži na volném trhu nabídky při organizaci vědeckých odborných i popularizačních aktivit ve všech oborech, včetně ovšem také kybernetiky a informatiky samé, přičemž v této soutěži se musí snažit obstát jako dříve jen s nadšením nevelkého počtu amatérských (tj. mimo rámec vlastních nijak nezkrácených pracovních povinností aktivních) funkcionářů a s léta již stagnujícími, a tedy v důsledku inflace reálně klesajícími, minimálními finančními prostředky. Nezanedbatelný nepříznivý vliv má také rostoucí škála možností odborné a v neposlední řadě i mnohdy finančně atraktivní seberealizace, která se nabízí členům ČSKI mimo její rámec.

V této situaci byla Společnost kontaktována s možností stát se odborným garantem realizace projektu ECDL v České republice, přičemž hlavní část realizace projektu by převzaly profesionální firmy a ČSKI by měla roli spíše dozorčí a inspekční, z právního hlediska pak roli nositele licence ECDL pro ČR. Po jistém váhání a nikoliv bezproblémovém hledání profesionálního partnera se Společnost rozhodla tuto roli přijmout. Zatím se akce úspěšně rozvíjí, děje se tak ale za cenu maximálního vypětí stávajícího výkonného aparátu ČSKI, tedy především jejího předsednictva, a za cenu vstupu na značně nejistou a někdy povážlivě se třesoucí půdu nejrůznějších komerčních a právních vztahů a vazeb. Úspěch Společnosti při zapojení do projektu ECDL by byl pozitivní odpovědí na otázku o smyslu existence ČSKI v dnešní době, a to i za cenu jistého, ale podle mého názoru snad ještě přijatelného posunu v jejím zaměření, na určitější soud ohledně tohoto úspěchu je ale ještě příliš brzy, neboť se

objevují nové problémy, které je nutno řešit „za pochodu“. Jak jsem se již zmínil, další podrobnosti v tomto směru budou uvedeny v následující zprávě prof. Štěpánkové.

Jestliže zapojení Společnosti do ECDL pokládáme za aktivitu rázu spíše organizačního, pak těžištěm odborné aktivity ČSKI v uplynulém období byla již tradičně práce jejích odborných skupin. Vznikly nově skupiny pro ECCAI při Gerstnerově laboratoři na FEL ČVUT a skupina při Laboratoři inteligentních systémů na Fakultě statistiky a informatiky VŠE v Praze. Obě skupiny vyvíjejí bohatou činnost včetně pravidelných a častých seminářů se zajímavými přednáškami a jsou pro odbornou činnost Společnosti významným a vítaným přínosem. Odbornými guaranty těchto skupin jsou prof. O. Štěpánková (ECCAI) a prof. R. Jiroušek (LIS VŠE), tedy oba stávající místopředsedové ČSKI. V současné době existuje 15 odborných skupin a většina pořádá pravidelné akce, vyzdvihnout je nutno, kromě již jmenovaných, odbornou skupinu pro aplikovanou matematickou logiku (odborný garant prof. P. Hájek), odbornou skupinu pro rozpoznávání obrazců (odb. garant prof. V. Hlaváč), odbornou skupinu pro matematické metody v medicíně (odb. garant prof. J. Zvárová), odbornou skupinu pro rozhodování a řízení za neurčitosti (odb. garant ing. L. Jirsa) a odborná skupina pro sémiotiku (odb. garant dr. J. Doubravová), aktivní jsou ale i některé další skupiny. Odborné skupiny nevyvíjející v současnosti aktivitu byly několikrát předmětem diskuse na schůzích předsednictva a hlavního výboru, zdá se však, že přijetím nových stanov, které podstatným způsobem mění postavení odborných skupin ve Společnosti a způsob jejich fungování, se tento problém vyřeší přirozeným způsobem, což se zdá být lepší než případné administrativní opatření. Na rozdíl od minulosti však, bohužel, žádnou aktivitu nevyvíjely teritoriální pobočky ČSKI (Plzeň, Brno, Ostrava), případně šlo o aktivity mimo rámec Společnosti. V nových stanovách se také s institucí teritoriálních poboček nepočítá, což samozřejmě nevyklučuje možnost jejich faktického oživení, pokud se to bude v dané situaci jevit jako vhodné a účelné. Kromě toho existují v ČSKI tři komise (pro ECCAI, pro IFAC a pro IFIP), organizačně zajišťující členství ve Společnosti v uvedených mezinárodních organizacích, dále je ČSKI také členem ESSU, IAPR a IASS/AIS. V roce 1998 se v souvislosti se zapojením do projektu ECDL stala Společnost členem CEPIS (Council of European Professional Informatics Societies).

K výrazným aktivům Společnosti v uplynulém období patří i pokračující vydávání Zpravodaje ČSKI. Poté, co došlo k personální změně ve funkci vědeckého tajemníka Společnosti, kde byl po poslední valné hromadě dr. Kozák nahrazen kolegyní D. Harmancovou, zvládla kolegyně Harmancová „za pochodu“ ve velmi krátké době a přitom zcela perfektně všechny technické a organizační problémy a taje spojené s vydáváním Zpravodaje, takže byla zachována vysoká úroveň tohoto periodika. Několikrát se také, především zásluhou dr. Kozáka, konaly Svobodovy a Trnkovy semináře, na kterých vystoupili přední odborníci světové úrovně s přednáškami zásadního a koncepčního charakteru. Velmi omezené finanční možnosti Společnosti však znemožňují uhradit náklady s pozváním přednášejících spojené, a proto bylo nutno, na úkor pravidelnosti seminářů, zvat řečníky, kteří navštívili Prahu v souvislosti s jinými akcemi (studijními pobyty, konferencemi apod.). ČSKI také významně podpořila úspěšný návrh na udělení státního vyznamenání prof. A. Svobodovi, tvůrci prvních československých samočinných počítačů a zakladateli vědy o nich; prof. Svobodovi bylo toto vyznamenání uděleno, bohužel až in memoriam, ke státnímu svátku dne 28. 10. 1999.

Jak už bylo výše zmíněno, činnost Společnosti je zajišťována na zcela bezplatné bázi dobrovolné činnosti členů předsednictva a hlavního výboru a odborných garantů skupin. Jedinými placenými složkami, které Společnost využívala, byl částečný úvazek pí Zelenkové z ÚI AV ČR (do konce ledna 1999, od té doby na základě faktury) a některé práce spojené

s výrobou a distribucí Zpravodaje a hrazené formou dohod o provedení práce. Stejná forma (faktura nebo dohoda o provedení práce) byla použita k úhradě některých administrativních a softwarových prací plynoucích ze zapojení ČSKI do ECDL, jde však jen o jednorázové opatření nutné v současné „rozjezdové“ fázi akce a v budoucnosti se počítá s financováním těchto prací z příjmů, které by měly Společnosti z jejího zapojení do ECDL plynout. Zdrojem financí byly účelové dotace přes Radu vědeckých společností, příspěvky od členů a zisky z akcí pořádaných nebo spolupořádaných Společností. Dotace z RVS nejsou přitom poskytovány bezprostředně na provoz Společnosti, ale na realizaci projektů, které hodlá ČSKI v daném roce uskutečnit a musí být vyúčtovány způsobem prokazujícím, že byly použity právě pro schválený projekt. Kromě toho lze z dotace uhradit nejvýše 70% nákladů na projekt a zbytek musí ČSKI doplnit z jiných svých příjmů. Jelikož ostatní příjmy společnosti jsou dost omezené a nejisté, je při realizaci projektů nutno bedlivě zvažovat, kdy se vyplatí přidat tři koruny „vlastní“ na sedm korun z dotace. V letech 1997 – 1999 obdržela ČSKI každoročně dotaci asi 60.000 Kč na vydávání Zpravodaje, v r. 1999 byla přitom formulace projektu vhodně rozšířena, aby pokryla i další aktivity spojené nejen s šířením a propagací vědeckých poznatků a aktivit, ale i s jejich získáváním a monitorováním. Na podobně rozšířený projekt žádáme na r. 2000 částku 90.000 Kč, aby bylo možno rozšířit Zpravodaj i o řadu informací plynoucích ze zapojení ČSKI do projektu ECDL.

Po dlouhodobějším váhání byla konečně v uplynulém období provedena důkladná revize evidence členů a pro předchozím upozornění a výzvě k nápravě bylo ukončeno členství těm členům, kteří neplatili členské příspěvky nejméně tři roky nazpět (tedy za léta 1997 – 1999, protože revize proběhla v minulém roce.) V současnosti má tedy ČSKI asi 200 členů, což je zhruba polovina předchozího více méně fiktivního stavu, hlásí se však i noví členové. Předpokládá se, že podobné kritérium bude použito i při dalších průběžných aktualizacích členského rejstříku.

Předsednictvo a hlavní výbor také během roku 1999 připravily návrh nových stanov Společnosti, se kterým jste byli seznámeni formou přílohy prosincového Zpravodaje; diskuse a hlasování o tomto návrhu bude jedním z dalších bodů jednání této valné hromady.

V souladu se stávajícími stanovami byl chod Společnosti v době mezi valnými hromadami zajišťován hlavním výborem ve věcech zásadnější povahy a předsednictvem v záležitostech rázu spíše operativního. Hlavní výbor se scházel třikrát nebo čtyřikrát ročně, v případě potřeby, zejména v souvislosti s rozhodováním o účasti ČSKI v ECDL a s tím souvisejícími otázkami, i častěji, předsednictvo pak nejméně jednou měsíčně s výjimkou prázdnin. Běžnou agendu vyřizovala vědecká tajemnice Společnosti D. Harmancová, částečně též předseda, záležitosti účetní pak pí Zelenková. Zcela jednoznačně největší zásluhu o zdárné fungování Společnosti v uplynulém období však mají obě členky jejího předsednictva. Místopředsedkyně prof. O. Štěpánková vykonala největší podíl prací spojených s projektem ECDL a kromě toho našla vhodné osoby pro funkce manažerů vykonávajících dílčí aktivity z projektu plynoucí. Práci těchto manažerů prof. Štěpánková vede a organizuje (což je nejméně tak náročné jako její vlastní práce pro ECDL). Vědecká tajemnice D. Harmancová si skvěle vede při všestranném zajišťování vydávání Zpravodaje od shánění zpráv od odborných garantů skupin a urgování těch nedbalých, přes shánění a výběr dalších zpráv až po výrobu každého čísla a jeho distribuci, kromě toho vyřizuje běžnou agendu ČSKI a pomáhá pí Zelenkové a mně s vyřizováním našich úkolů souvisejících s ČSKI. Rád bych oběma kolegyním vyjádřil svou hlubokou vděčnost a upřímné poděkování, věřím přitom, že tak činím nejenom jménem svým, ale i všech účastníků dnešní valné hromady. Také člen předsednictva dr. Kozák vykonal velký kus práce při angažování ČSKI v projektu ECDL, zejména na poli propagace.

V závěru této zprávy je mou milou povinností poděkovat všem členům předsednictva a hlavního výboru, odborným garantům pracovních skupin i všem ostatním, kdož se podíleli na práci Společnosti a chtěl bych je současně poprosit, aby svou přízeň a své úsilí věnovali Společnosti v neztenčené míře i v budoucnosti. Chtěl bych také poděkovat všem, kdo pomáhali mně osobně při výkonu mé funkce, přičemž bych zde chtěl opět jmenovitě uvést kolegyni D. Harmancovou. Ještě jednou bych pak chtěl popřát hodně zdraví a všeho dobrého jednomu ze zakladatelů této Společnosti a jejímu prvnímu předsedovi RNDr. Albertu Perezovi, DrSc., který se minulou sobotu dožil osmdesáti let. Konečně pak bych chtěl věnovat vzpomínku těm členům Společnosti, kteří nás v uplynulém období opustili navždy, i když o tom třeba v důsledku nedostatečné informovanosti v některých případech ani nevíme.

V Praze dne 14. ledna 2000

Dagmar Harmancová
vědecká tajemnice ČSKI

Ivan Kramosil
předseda ČSKI